

PUNTARSKA PJEŠADIJA U PRVIM GODINAMA KRČKE GIMNAZIJE

Ivan Žic — Rokov

Čitajući ovaj naslov mogao bi tko pomisliti da se radi o bataljonima puntarskih vojnika koji su izvršili neku važnu ulogu u povijesti krčke gimnazije. Ali ne, ne radi se o vojnicima, već o većem broju puntarskih đaka koji su onih prvih godina dnevno pješačili u Krk u gimnaziju. Među njima bi je i pisac ovih redaka. Budući da smo mi Puntari sačinjavali tada glavninu učenika ove škole neće biti na odmet zabilježiti ovih nekoliko sjećanja u vezi s tim pješačenjem jer i to spada u povijest krčke gimnazije.

Kad sam završio osnovnu školu, bio je upravo i prvi svjetski rat na svršetku. Malo nakon svršetka rata okupirala je otok Krk talijanska vojska i ostala tu do 15. travnja 1921. Talijani su nastojali da i otok Krk ostane pod Italijom pa su poduzimali sve u tu svrhu. Poznato je da su neiskrenim makinacijama odveli u Italiju i konfinirali i samog biskupa dr Antuna Mahniča koji im je u tom pogledu predstavljao veliku zapreku. Osobiti teror osjećao se na otoku u periodu kad su iz Rijeke na otok došli D'Annunzievi arditi pa je to pobudilo naše ljude i na oružanu protuakciju u Puntu, Baški i Dobrinju. Na otoku nije tada bilo gimnazije, a u ovakvim političkim prilikama i s obzirom na skromno socijalno stanje naših roditelja, nisam mogao ni pomisliti na pohađanje škole izvan otoka. Radi toga sam počeo ploviti s ocem i bratom na našoj braceri.

U jesen 1920. godine otvorili su franjevci u Košljunu prvi razred gimnazije za svoje pitomce. Četvrti su već imali. Uzeli su u prvi razred i mene i još neke druge Puntare i otočane, iako nismo bili njihovi kandidati. Kad je svršila prva školska godina u srpnju 1921. godine, oni su svoju školu preselili na otočić Badiju kraj Korčule. Mi, koji nismo bili kandidati, ostali smo kod kuće. Kad se je pronijela vijest da se u Krku otvara gimnazija, dočekali smo to s najvećom radošću. I zaista se otvorila za prvi i drugi razred u kasnu jesen 1921. godine. Dakle, pola godine nakon oslobođenja od talijanske okupacije. Bio sam među prvim đacima koji su se upisali u ovu gimnaziju i to u drugi razred.

Prvi s kojim sam se sreo na gimnaziji, bio je ravnatelj prof. Ante Šepić. On me je i upisao. To je bio čovjek tridesetih godina, osrednjeg, ponešto ugojenog lika, dotjerano i ozbiljno odjeven. Sprijeda nešto proređenu kosu češljao je glatko unatrag. Nosio je male brčiče, malo produžene prosjede zaliske i debele cvikere. Činio je utisak ozbiljnog, ali i plemenitog čovjeka. Sjećam se da je bio vrlo dobar profesor.

U drugi razred upisalo se malo đaka, od kojih četvorica iz Punta. Mnogo više upisalo se u prvi razred, među kojima je bila masa Puntara. Mi smo Puntari bili osuđeni na dnevno pješačenje iz Punta

u Krk u školu. Kome bi bilo i palo na pamet u onim prvim godinama da svoje dijete iz Punta nastani u Krku! Tã bilo je malo novaca, a mislili su da Punat nije tako ni daleko. Da bi nam ipak olakšali pješaćenje, roditelji većine đaka nastojali su pronaći nekog koji bi nas prevezio preko luke na Sv. Mikuli. Prvi nas je prevezio Josip Žic, zvan Stari Osipina. Bio je to starac čiji je život prošao ploveći na puntarskim bracerama i trabakulima. Čelav, naboranog čela, žmirkavih lukavih očiju, raskuštrane brade i spuštenih brkova i uvijek spreman na šalu. On je imao staru od rasklimanosti deformiranu i neuravnoteženu lađicu i s njom nas je veslajući, u više navrata prevezio kad je bilo pogodno vrijeme. Često je trebalo da jedan od nas crpi vodu iz santina da ne oplinu pajoli. No i Starom Osipu je brzo dojadilo pa su našli drugoga. To je bio Ivan Črvarić, koji je imao oveći koter, pa je mogao povesti sve odjednom. Mogao je prevažati i po jačem vjetru, no ipak ne uvijek. Poteškoća je bila jer koter ima duboki gaz, a more među Košljunom i Sv. Mikulom je dosta plitko. Trebalo je postaviti drveni pal koji je označivao najdublji prolaz. Dakako nije lako uvijek proći točno po određenoj prugi kad se plovi na jedro. Radi toga bi njegov sin Jakov stao na pramcu da dirigira smjer, a otac na kormilu i na škoti. Otac bi vikao uz zvižadanje vjetra »Jakove, sinjal«, a sin koji se tek vratio iz vojske dirigirao je: »levo«, »desno«... Stari kapetan bi vikao kroz refule bure: »Ča na orcu?«. Međutim bi kuter zastrugao da bi i kormilo skoro iskočilo. Jakov bi jadan vikao lamatajući rukama: »Sam kazao — levo«. I tako je to išlo dan za danom. Nekad po lijepom, a nekad po ružnom vremenu prevažali su nas ti dobri ljudi, a onda iz Sv. Mikule još nepuni sat pješaćili bismo do Krka.

Bilo je dana kad se, bilo zbog lošeg vremena, bilo zbog kakvog kvara na brodu ili bolesti mornara, nije moglo preko luke, nego je trebalo »okolo luk«, to jest cestom uz Sv. Dunat u Krk. Zato je trebalo više od sata hoda. Kroz deset mjeseci koliko traje školska obuka bilo je lijepih i ružnih dana. U jeseni i zimi studen, katkad led, pa i snijeg, često kiše i jaka bura ili jugo, pa to dnevno pješaćenje nije bilo lako. Često se išlo protiv bure u gušćem hodu, jedan iza drugoga.

Ktome nije ih mnogo bilo koji su u ono doba imali zimski kaput, a ponekad bile su poderane i cipele. Ponekad smo poslije podne imali crtanje. Zimi bismo se tada vraćali kući po mraku.

Pješaćenje nam je oduzimalo svakog dana po par sati i predstavljalo je znatan napor, osobito po lošem vremenu i žegi. Nakon povratka kući i ručka bilo bi razumljivo da bude na raspolaganje nešto vremena za odmor. Ali često puta to nije bilo moguće, bar ne duži odmor, radi svršavanja zadaća i učenja. Tim više što se ujutro trebalo rano dignuti, urediti, doručkovati i već oko 6,30 sati poći od kuće, da se stigne na vrijeme u školu. Sve je to zahtijevalo samodisciplinu, marljivost, ustrajnost i štednju s vremenom. Razumije se da toga nije bilo kod svih. Mnogi su zanemarivali i pisanje zadaća i učenje pa kad su bili u opasnosti, naprosto se nisu pojavljivali u školi.

U vezi s takvim postupkom jedne grupe đaka nastala je na Prnibi takozvana »Vila šocija« (drugarska vila). Malo ispred kapele sv. Lucije uz klanac koji vodi od Sv. Mikule prema Krku nalazi se uvala Droskulovo sa nekoliko lijepih oranica, vinograda i sjenokoša. Tu se nalazila i jedna oveća mošuna (pojata), koju su ti đaci brzo uočili, pa se jedna skupina njih u nju sklanjala kad nisu htjeli ići u školu. Jedan ili dva bi odšetali u Krk da kupe kruha i cigareta, a onda bi se vratili. Tu bi onda kartali i čekali da se drugi vrate iz škole. Tada bi im se pridružili i pošli kući. Roditelji, dakako iz početka nisu o tome znali ništa. To je imalo svakako i posljedice kakve je trebalo očekivati; mnogi đaci su bili puni drugih redova. Prigodom tromjesečja i polugodišta razrednici su slali roditeljima poštom obaviještenja o uspjehu njihove djece, ali su takvi đaci i tome doskočili. Išli su na poštu i sami primili pisma, te potpisali roditelje da su vidjeli i poslali natrag kako se to tražilo. No ipak su konačno bili pozvani i osobno roditelji. Mnogi su se nemalo začudili kad su saznali pri koncu godine za uspjeh svojih sinova i za veliki broj izostalih satova. Ali bilo je kasno. Lijepi ih je broj propao već prve godine, drugi su pak dobili popravke. Samo jedna skupina nas, koji se nismo nikad pridružili tim svojim kolegama, sretno smo završili razrede. Tako se već na početku izvršila selekcija. Neki pak, koji su imali popravke opametili su se.

Tako jedan od kolega, koji se neko vrijeme poveo za lošim primjerom drugih dobio na koncu godine popravak iz jednog predmeta. Bio je to ipak u biti dobar dečko. Teško je to primio i nije znao kako bi to kod kuće opravdao. Dosjetio se ipak na koju žicu treba udariti. Čim je stupio u kuću, bacio je ljutito torbu s knjigama na škrinju u kuhinji, pa kao ojađena nevina žrtva, mašući rukama počme: »Profesori ne mogu vidjeti Puntare! Polovicu su ih srušili, a mi drugi skoro svi imamo popravke.« Bili su vrući srpanjski dani kad se i njegov otac bio vruć vratio iz vinograda. Upravo je ručao. Uzme sa stola bukaletu, pa dobrahno potegnuvši, otare široko spuštene brkove. A onda će: »Ja vavik govorin, da ne će bit mira dokle ne važgemo Veju, zač nas nigdar ne moru vidit.« »Tako je«, prihvati sin, sretan da je hitac dobro pogodio. I drugi su još neko vrijeme rogozorili protiv Vejana koji jadni nisu bili krivi, a onda je sve prošlo u redu. No sin je znao tko je pravi krivac. On je ipak u svojoj duši osjećao grižnju savjesti i stvorio dobru odluku. Postao je kasnije jedan od boljih đaka, svršio maturu, fakultet i postigao akademsku titulu.

Kaže se da naši ljudi, kad jedan kupi magarca, kupe ga svi, kad brod, svi brod, kad jedan dâ dijete u školu, svi u školu. Sad svi u svijet, a mogli bi i kod kuće dobro živjeti. Nije svaki za sve, a pogotovo ne za školu. Iako ima talenta, nema volje. To se pokazalo i ovdje. Svakako za one koji su ustrajali, to naporno pješačenje bila je dobra škola u kojoj su se naučili marljivo raditi, koristiti vrijeme, boriti se sa poteškoćama, ići svojim dobrim putem kraj zlih primjera. Vjerujem da je sve to mnogima bilo od velike koristi u životu.

**Spomenica
gimnazije »Čedo Žic«
u K r k u
1921 - 1971**

**K R K
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 3

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ

PETAR STRČIĆ (glavni urednik)

RIKARD ŽIĆ

RUDOLF ŽIĆ

Urednik ovog sveska:

FRANJO MATEJČIĆ

Slika na koricama:

ANTON DEPOPE (Motiv grba grada Krka)